

Οί ελληνικές σπηλαιολογικές δημοσιεύσεις

Σε διάφορα περιοδικά δημοσιεύονται κάπου κάπου περιγραφές και εξερευνησεις από σπηλιές που γίνονται από «μέλη της Ε.Σ.Ε.». Η Ε.Σ.Ε., ωστόσο έχει πρόγραμμα που καταρτίζει με κάποια μέθοδο και το πραγματοποιεί με τα μέλη της με σύστημα και εθύνη. Οί σχετικές εξερευνήσεις, πρωτότυπες εργασίες, δημοσιεύονται στο Δελτίο της, που βγαίνει κάθε τρίμηνο. Θάταν πραγματικά καλό, αν όλα τα μέλη της συνεργάζονταν στο πρόγραμμά της και βοηθούσαν τη δουλειά της Ε.Σ.Ε., εξασφαλίζοντας αντίστοιχα τη δική της συνδρομή, χωρίς να σκορπά ή εργασία. Η συνενόηση και ή μεθοδική εργασία είναι απαραίτητα στοιχεία για να προκόψει ένα επιστημονικό σωματείο, που δεν πάει να εξυπηρετήσει προσωπικά συμφέροντα. Μα κι' ένα άλλο έχει σημασία. Οί εργασίες όλες που αναφέρονται στις ελληνικές σπηλιές νάναι μαζεμένες σ' ένα όργανο κεντρικό, πλαισιομένες με άλλα σχετικά και όχι σκόρπιες σε περιοδικά που έχουν άλλους σκοπούς και τους ενδιαφέρει δά μοναχά μιὰ πλευρά της σπηλιάς, που μπορούν θέβαια να τήν έχουν. Είναι κρῖμα εργασίες συστηματικές να σκορπάνε σε ξένους τόπους.

Ίταλοελληνική συνάντηση 5-11 Σεπτεμβρίου

Από τις 5 μέχρι τις 11 Σεπτεμβρίου θά γίνει στο Λέτσε της Ν. Ίταλίας Ίταλοελληνική Σπηλαιολογική Συνάντηση που οργανώθηκε από τον Ιταλικό Σπηλαιολογικό Όμιλο «Π.ντέ Λορέντις» του Καστρινιάνο ντέι Γκρέτσι. Η συνάντηση αυτή οργανώνεται σε ανταπόδοση της περσινής ελληνοϊταλικής συναντήσεως στην Αθήνα, όταν ο Ιταλικός δμιλος ήταν καλεσμένος της Ε.Σ.Ε. Εφέτος μās εκάλεσε με την σειρά του να μās φιλοξενήσει τρεις ημέρες στο Λέτσε.

Όσα από τα μέλη της Ε.Σ.Ε. θέλουν να πάρουν μέρος στη συνάντηση αυτή θά πρέπει να τὸ δηλώσουν μέχρι τις 25 Αυγούστου τὸ ἀργότερο στὰν κ. Λεωνίδα Πετροχείλο — Ταχυδρομικά Ταμειυτήρια ὁδὸς Σταδίου 18, ἀπὸ τις 11 μέχρι τις 13 κάθε μέρα (τηλέφ. 230-621) ἢ στὰ γραφεῖα της Ε.Σ.Ε. ὁδὸς Κωνσταντινουπόλεως 35, Νέα Σμύρνη (τηλέφ. 968-647).

Τὰ ἔξοδα γιὰ τὸ ταξίδι Αθήνα—Λέτσε—Αθήνα θά εἶναι:

	Ατλή μετάβαση	Με ἐπιστροφή
Πορθμεῖο δίκλινη καμπίνα	1.120	2.050
Πορθμεῖο τετράκλινη καμπίνα	720	1.400
Πορθμεῖο θέσεις πούλμαν	610	1.100
Κατάστροφμα χωρίς κλίνη	500	900

Στὰ ἔξοδα αὐτὰ δὲν περιλαμβάνονται ἡ τροφή κατά τὸ ταξίδι καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ διαβατηρίου. Όσοι θέλουν μπορούν να μετασχουν στο ὁμαδικὸ διαβατήριο, δηλώνοντάς το ἐγκαίρως.

Τὸ πρόγραμμα εἶναι τὸ ἀκόλουθο:

Ἀναχώρηση ἀπὸ τὴν Αθήνα με πούλμαν γιὰ ἐπιβίβαση στο πορθμεῖο στὴν Κόρινθο τὴν Κυριακὴ 5 Σεπτεμβρίου ὥρα 21.

Ἀφιξη στὰ Μπρίντζι τὴν Δευτέρα 19.30 καὶ ἀναχώρηση ἀμέσως γιὰ τὸ Λέτσε με τὸν σιδηρόδρομο.

Ἐπιστροφή. Ἀναχώρηση ἀπὸ τὸ Λέτσε τὴν Παρασκευὴ 10 Σεπτεμβρίου στίς

10 για τὸ Μπρίντζι. Παραμονή στὸ Μπρίντζι ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ ἀναχώρηση ἀπὸ ἐκεῖ στὶς 22.30.

Ἐπιβίβαση στὴν Ἀθήνα τὸ Σάββατο 11 Σεπτεμβρίου στὶς 22.

Πρόσκληση στὴν Βουλγαρία.

Ἡ Ε.Σ.Ε. ἔλαβε πρόσκληση ἀπὸ τὸ Κεντρικὸ Συμβούλιο τῆς Βουλγαρικῆς Ἐνώσεως Τουρισμοῦ νὰ παραστέῃ μὲ δύο ἀντιπροσώπους σὲ σπηλαιολογικὴ συγκέντρωση ποὺ γινόταν στὴ Βουλγαρία στὶς 9 Ἰουλίου. Δυστυχῶς ἡ πρόσκληση καθυστέρησε νὰ φθάσει στὰ γραφεῖα τῆς Ε.Σ.Ε. καὶ ἔτσι ἡ Ε.Σ.Ε. δὲν μπόρεσε νὰ ἀντιπροσωπευθεῖ στὴν συγκέντρωση.

Περίφημες Σπηλιές

Οἱ σπηλιές στὸ σύνολό τους παρουσιάζουν πολλές φορές τεράστιες διαστάσεις.

Ἡ Τρύπα τοῦ Ἄδη στὴν κεντρικὴ Ἑλβετία πᾶσι 75 χιλιομ. γαλαρίες καὶ ἀκόμη δὲν ἐξερευνήθηκε ὁλόκληρη. Ἡ σπηλιὰ τοῦ Κάρλουμαντ στὸ Νέο Μεξικὸ περνᾶει τὰ 50 χιλιόμετρα. Ἡ περίφημη σπηλιὰ Μαιμούθ, γιγάντια φτάνει τὰ 45 χιλιομ. καὶ ὄχι τὰ 300—400 ὅπως λέγαν στὴν ἀρχὴ πρὶν μετρηθεῖ κανονικά. Ἐκεῖ μέσα περνᾶει παραπόταμος τοῦ Ὀχάϊο, ὁ Πράσινος ποταμὸς καὶ ἡ κυκλοφορία γίνεται μὲ πλοῖο. Ἡ σπηλιὰ τοῦ Ταντάλου στὶς Αὐστριακὲς Ἄλπεις ἔχει 37 χιλιομ. καὶ ὁ «Κόσμος μὲ τοὺς Παγωμένους Γίγαντες», ἀπὸ τίς πιὸ περίφημες τῆς Εὐρώπης εἶναι 34 χιλιομ. Ἐνα μέρος εἶναι πιασμένο ἀπὸ ὑπόγειο παγετῶνα. Ἡ Ποστόινα τῆς Σλοβενίας μὲ τίς ἐσωτερικὲς διακλαδώσεις φτάνει τὰ 20 χιλιομ.

Τὸ βάθος εἶναι διάφορο. Τὸ βάραθρο Μπερζέ στὸ Βερκόρ, κοντὰ στὴ Γρενόβλη εἶναι 1122 μ. βαθιά. Τὸ Πιέρ - Σαιν - Μαρτέν στὰ γαλλοϊσπανικὰ σύνορα εἶναι 940 μ. Τὸ Ἄντρο τοῦ Κόρτσια στὴν Τοσκάνη 805 μ. Ἡ «Τρύπα τοῦ Ἀνέμου» στὰ γαλλικὰ Πυρηναῖα εἶναι 765 μ. Ὁ Ἄβυσσος τοῦ Μπικφούρτο στὴν Καλάθρια 683 μ. Τὸ βάραθρο Φάουρ Ντάρρα στὸ Λίθανο 622 μ. Ἡ σπηλιὰ τοῦ Σινέζα στὴν Πολωνία 620 μ.

Οἱ πολλές διακλαδώσεις ποὺ ἔχουν οἱ σπηλιές δὲν πιάνουν μεγάλες ἐκτάσεις. Τὰ 73 χιλιομ. τῆς Τρύπας τοῦ Ἄδη εἶναι κάτω ἀπὸ μιὰ ἐπιφάνεια 7 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων. Τὰ 20 χιλιομ. τῆς Ποστόινα κάτω ἀπὸ 4 τετρ. χιλιομ. Τὰ 20 χιλιομ. τῆς «Τρύπας τοῦ Γαλάζ» στὴ Γαλλία κάτω ἀπὸ 2 τετρ. χιλιομ. καὶ τὰ 11 χιλιομ. τῆς Μπραμαμπιὼ κάτω ἀπὸ λιγότερο ἀπὸ 1 τετρ. χιλιομ.

(Ἀπὸ τὴν «Ἐπιστημονικὴ Σπηλαιολογία» τοῦ Ζεζ)

Ἡ ἑλληνικὴ παρουσία στὸ Διεθνὲς Σπηλαιολογικὸ Συνέδριο τῆς Λιουμπλιάνας.

Ἡ Ἑλληνικὴ Σπηλαιολογικὴ Ἐταιρία θὰ δώσει τὸ παρὸν στὸ Διεθνὲς Σπηλαιολογικὸ Συνέδριο ποὺ θὰ συνέλθῃ τὸν Σεπτέμβριο στὴ Λιουμπλιάνα μὲ τέσσερις ἀνακινώσεις. Δύο ἀπὸ αὐτὲς θὰ γίνουν ἀπὸ τὴν Πρόεδρο τῆς Ἐταιρίας κ. Ἄννα Πετροχεῖλου καὶ οἱ ἄλλες δύο ἀπὸ τὸν καθηγητὴ κ. Γ. Μιστάρδη.

Ὁ κ. Πῶλ Φῶρ ἐπίτιμο μέλος τῆς Ε.Σ.Ε.

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς Ἑλληνικῆς Σπηλαιολογικῆς Ἐταιρίας ἀπεφάσισε στὴ συνεδρίασή του τῆς 1ης Ἰουλίου 1965 νὰ ἀνακηρύξει τὸν Γάλλο σπη-

τερα όταν πρόκειται για σπήλαια με υπόγειους ποταμούς. Μιά απότομη βροχή ή μια μετοβολή της θερμοκρασίας με αποτέλεσμα τὸ απότομο λιώσιμο τῶν χιονιῶν, μπορεί νὰ προκαλέσῃ τὸ ξαφνικὸ ἀνέβασμα τῆς στάθμης τῶν νερῶν καὶ τὸν ἀποκλεισμὸ ἢ καὶ τὸ πνίξιμο τῶν σπηλαιολόγων, πού βρίσκονται ἐκεῖνη τὴν ὥρα στὶς σπηλιές.

Ἐνα φορῶμοιο ἀτύχημα συνέβη στὶς 5 Ἀπριλίου στὸ σπήλαιο Ρόουλαντ κοντὰ στὴν πόλιν Μάουνταιν Βιουὶ τοῦ Ἀρκάνσας. Τέσσερις σπηλαιολόγοι πού εἶχαν προχωρήσει σὲ βάθος κάπου τριακόσια μέτρα στὴ σπηλιά, αἰφνυδιαστίχθηκαν ἀπὸ μιὰ απότομη μπόρα, πού φούσκωσε σὲ μικρὸ χρονικὸ διάστημα τὸ ποτάμι, πού διασχίζει τὴν σπηλιά γιὰ νὰ χαθεῖ τελικὰ στὰ βάθη τῆς γῆς. Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν σπηλαιολόγων ἦταν ὁ παλαιῖμαχος ἐρευνητῆς Χιουὶ Σέλλ, 46 ἐτῶν, ἐνῶ οἱ ἄλλοι τρεῖς ἦταν φοιτητὲς κολλεγίου. Ἡ πείρα τοῦ Σέλλ ἴσως ἔσωσε τὴν ὁμάδα. Ἀντὶ νὰ προσαθήσει νὰ φθάσει στὴν ἐπιφάνεια, ἀδήγησε τοὺς συντρόφους του σ' ἓνα σημεῖο τῆς σπηλιάς, ὅπου ἡ ψηλὴ ὄροφὴ τοὺς ἐπέτρεπε νὰ σταθοῦν ἐπάνω σ' ἓνα βράχο πάνω ἀπὸ τὴν ὀρηκτικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ὑπόγειου ποταμοῦ. Ἡ καθυστέρηση τῆς ἐπιστροφῆς τους ἀνησύχησε τὶς ἀρχές καὶ τὴν ἐπομένῃ συγκεντρώθηκαν στὴν εἴσοδο τῆς σπηλιάς ὁμάδες διασώσεως μὲ ὅλα τὰ μέσα. Τὴν διάσωση ἀνέλαβαν βατραχάνθρωποι τοῦ ναυτικοῦ πού ἐφοδιασμένοι μὲ τὶς κατάλληλες ἀναπνευστικὲς συσκευὲς γιὰ τοὺς ἑαυτοὺς τους, ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς ἀποκλεισμένους σπηλαιολόγους, βουτήξαν στὰ λασπερὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ καὶ φθάσαν μέχρι τὴν ὑπόγεια αἴθουσα, ὅπου θοίζονταν ἀποκλεισμένοι οἱ τέσσερις καὶ τοὺς ξανάφεραν κολυμπώντας μὲ κόπο μέχρι τὴν εἴσοδο τῆς σπηλιάς. Ἡ ἀπόσταση πού κολυμπήσαν ὑποβρύχια βατραχάνθρωποι καὶ σπηλαιολόγοι ξεπερνοῦσε τὰ 80 μέτρα. Ἡ διάσωση, ὡστόσο, προσέκρουσε σὲ σημαντικὲς δυσκολίες καὶ οἱ βατραχάνθρωποι ὑποχρεώθηκαν νὰ κάνουν πολλὲς φορὲς τὸ πῆγαιν' ἔλα γιὰ νὰ φέρουν τοὺς σπηλαιολόγους στὴν ἐπιφάνεια. Ἡ ἐντατικὴ αὐτὴ προσπάθεια εἶχε τὴν τραγικὴ τῆς κατὰληξιν. Ἐνας ἀπὸ τοὺς βατραχάνθρωπους τοῦ ναυτικοῦ λιποθύμησε ἐνῶ ἔβγαζε τὸν τελευταῖο σπηλαιολόγο καὶ σὲ λίγο ξεψύχησε, παρὰ τὶς προσπάθειες τῶν παρόντων γιατρῶν.

Τὸ Σπήλαιο τῶν Λιμνῶν.

Ἐνα ἀκόμη σπήλαιο ἤρθε νὰ προστεθῇ στὰ ἑλληνικὰ σπήλαια πού περιμένουν τὴν ἀξιοποίησιν τους. Πρόκειται γιὰ τὸ τεράστιο σπήλαιο τῶν Λιμνῶν, ὅπως ἐπωνομάσθηκε, πού ἐξερευνηθῆκε σὲ τρεῖς διαδοχικὲς ἐξορμήσεις ἀπὸ τὴν σπηλαιολογικὴ ὁμάδα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁρειβατικοῦ Συνδέσμου. Τὸ σπήλαιο βρίσκεται ψηλὰ στὸν Χελμὸ κοντὰ στὸ χωριὸ Καστριὰ (Ἄνω Κλειτορία) καὶ ἔχει ταυτισθῆ ἀπὸ τὸν ἑλληνιστὴ Τζ. Φρέϊτजर μὲ σπήλαιο πού ἀναφέρει ὁ ἀρχαῖος ἐξερευνητῆς Πανσανίας στὰ «Ἀρκαδικὰ» του (8, 18, 7). Πρόκειται γιὰ ἓναν μεγάλο ὑπόγειο ποταμὸ, πού κατεβαίνει σὲ διαδοχικὲς λίμνες, ἀπὸ ὅπου καὶ τὸ ὄνομά του, ἀπὸ τὸ ἔσωτερικὸ πρὸς τὴν εἴσοδο. Ἀπὸ τὶς περιγραφὰς πού δοθήκαν στὴν δημοσιότητα, ἡ συνολικὴ ἔκταση τῶν σπηλαίων φτάνει περίπου τὰ 2.000 μέτρα μόνον ὅμως τὰ πρῶτα 700 — 800 μέτρα παρουσιάζουν ζωρὸ τουριστικὸ ἐνδιαφέρον χάρις στοὺς πολυάριθμους σταλακτίτες καὶ σταλαγμίτες καὶ τὶς ἀλλεπάλληλες λίμνες καὶ γκούρ. Στὸ ἔσωτερικὸ ἄκρο τῆς σπηλιάς τρέχει καὶ μπόλικο νερὸ ἀπὸ μιὰ πηγὴ πού σκάει ἐκεῖ.

Διαμονή στα βάθη τῆς γῆς.

Ένας νέος κλάδος ἔρευνας ἤρθε νὰ προστεθῆ τὸν τελευταῖο καιρὸ στοὺς τόσους ἄλλους τῆς σπηλαιολογίας. Μολονότι δὲν εἶναι ἄμεσα δεμένος μὲ τὴν ἴδια τὴν ἔρευνα τῶν σπηλαίων, ὥστόσο, θὰ πρέπει νὰ ἐνταχθῆ καὶ αὐτὸς στὴ σπηλαιολογία, μιᾶς καὶ βασικὴ του προϋπόθεση εἶναι τὸ σπήλαιο. Πρόκειται γιὰ τὴ διαβίωση στὰ σπήλαιο μὲ πειραματικούς σταθμούς γιὰ μακρὸν χρονικὸ διάστημα. Τὰ ἐγχειρήματα αὐτὰ ἔχουν ὡς σκοπὸ τὴν μελέτη τοῦ ἀνθρώπινου ὄργανισμοῦ καὶ τῶν ἀντιδράσεων του μέσα στὸ περιβάλλον τῶν σπηλαίων ἀπὸ βιολογικὴ, ψυχολογικὴ, ὑγιεινολογικὴ, ἀλλὰ καὶ κοινωνικὴ ἄποψη. Τὰ πειράματα αὐτὰ δὲν ἀποσκοποῦν σὲ δημιουργίαις ἀνοήτων ρεκόρ, ἀλλὰ σὲ αὐστηρὰ ἐπιστημονικὴ μελέτη, καὶ ἂν καὶ εἶναι ἴσως κάπως πρόωρα, μπορούμε νὰ ποῦμε πὼς θὰ προσφέρουν πολὺτιμα πορίσματα καὶ συμπεράσματα στοὺς ἐπιστήμονες πού τὰ παρακολουθοῦν. Τρία ἰδιαίτερα πειράματα προσελκύσαν τὸ ἐνδιαφέρον ἐφέτος. Τὰ δύο πρῶτα ἔγιναν ἀπὸ μοναχικοὺς σπηλαιολόγους, ἓνα ἄντρα, τὸν Ἄντουαν Σεννί, καὶ μιὰ γυναῖκα, τὴν Ζωσί Λωρές, σὲ δύο γειτονικὰ σπήλαια στὶς γαλλικὲς Ἄλπεις. Ὁ Σεννί ἔμεινε 126 ἡμέρες μέσα στὴ σπηλιά, ἐνῶ ἡ Λωρές μόνο 84. Ὡστόσο, πολλὲς ἀπὸ τίς παρατηρήσεις πού ἔγιναν καὶ στοὺς δύο συμπίπτουν, ὅπως ἡ σχετικὴ ἀπώλεια τῆς αἰσθησης τοῦ χρόνου. Καὶ τὰ δύο πειράματα θροίσκονταν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψη τοῦ σπηλαιολόγου Μισέλ Σίφρ, πού εἶχε πραγματοποιήσει παρόμοιο ἐγχεῖρημα πέρυσι. Ἰδιαίτερη σημασία ἀπὸ κοινωνικὴ πλευρὰ εἶχε τὸ ἀκόλουθο πείραμα, ὅταν ἑπτὰ νέες Γαλλίδες, ἀπὸ κάθε κοινωνικὴ τάξι, συγκατοίκησαν γιὰ δεκαπέντε ἡμέρες στὰ βάθη μιᾶς σπηλιάς κοντὰ στὸ Περινγκὲ τῆς Νοτίου Γαλλίας. Τὸ πείραμα ἦταν κάτω ἀπὸ τὴν ἐποπτεία ἰατρῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Παρισιῶ. Πραγματοποιηθῆκαν μιὰ σειρά τῆσθαι καὶ τὰ ἀποτελέσματα τους μελετιοῦνται τώρα. Ὅπως καὶ ὁ Σεννί καὶ ἡ Λωρές, καὶ οἱ νέες αὐτὲς γυναῖκες ἔχασαν, τουλάχιστον μερικὰ, τὴν αἴσθησι τοῦ χρόνου, ἐνῶ σύγχρονα ἐμείωσαν αἰσθητὰ τὴν τροφὴ τους. Οἱ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πειραμάτων ὑποστηρίζουν πὼς τὰ πειράματα αὐτὰ θὰ βοηθήσουν πολὺ καὶ στὰ μελλοντικὰ διαστημικὰ ταξίδια.